

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
i la setmana que ve:
L'art de desaparèixer

Estils

PAISATGE EXTERIOR I INTERIOR
El llibre *Fer del món eucaristia*, del pensador francès Olivier Clément (editorial Denes, 2014), reuneix escrits amb un marcat accent poètic però sense defugir els reptes de la modernitat.

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

El so del ney, la flauta de canya llarga que obre i acompanya les sessions dels dervixos giròvags de Turquia, proporciona un estat ambigu a qui l'escolta. Tradicionalment s'ha dit que el seu so és el lament de la canya per haver sigut separada del seu canyissar, però també el crit de joia que experimenta un cop buida, quan esdevé vehicle de l'aire que transmuta en un so d'anhel espiritual. Entre l'angoixa de la separació del seu origen i l'assoliment d'aquesta unió espiritual, les notes del ney ens parlen també de la condició humana, de les etapes per les quals d'una manera o altra tots passem. Per això el ney és tan apreciat en els cercles místics que al llarg dels segles humiteja les parpelles de qui l'escolta. En molts cercles sufís escolten el ney amb la mateixa atenció i devoció que escolten l'Alcorà o les paraules d'un savi. Revelació pura, intangible. "Escolta el ney i la trista història que explica, com canta lamentant-se per la separació", diu un dels poemes de Rumi.

Per a Kudsi Erguner, un dels músics de ney més prolífics i coneguts internacionalment, "l'estat d'oblit, de distracció, ens resulten en certa manera agradables, fins i tot si van en detriment dels valors essencials". I afegeix: "En aquest sentit el ney és un verí. Però el ney també és un antídote, perquè consola aquells que prenen consciència d'aquesta separació. El ney és com el record de la consciència de la situació precària, efímera, de les nostres vides".

Reconeixement a Istanbul

Però ¿pot ser una simple flauta de canya una veritable eina de pau? Armat de raons, carregat de bones intencions, amb el seu ney a la mà, Kudsi Erguner (nascut a Istanbul l'any 1952) va recollir al juliol de mans de la directora general de la Unesco, Irina Bokova, el guardó d'Artista Unesco per la Pau, en una cerimònia celebrada a Istanbul i emmarcada en la 40a sessió del World Heritage Committee. Una sessió que es va veure interrompuda pel cop d'estat que va viure el país aquella mateixa setmana i que, gràficament, il·lustra el difícil escenari on es desenvolupen les arts reconciliadores del ney.

Durant la cerimònia Bokova va recordar els esforços d'Erguner per mantenir viu el llegat musical de Turquia. "La seva vida i el seu treball s'han guiat per una profunda passió perquè el passat cobri vida, per compartir la saviesa i la bellesa de les tradicions i transmetre els seus missatges de pau i diàleg a les generacions actuals i futures. Ha compartit la profunditat de la música sufí mevlevi, fonamentada en la tradició persa i turca, barrejant-la amb poesia, literatura i arts escèniques de tota la regió", va afirmar la directora general de la Unesco.

Kudsi Erguner, un dels músics de ney més prolífics i coneguts internacionalment.

KUDSIERGUNER.BLOGSPOT.COM

Kudsi Erguner: artista per la pau

La Unesco li reconeix el seu esforç per fomentar la cultura i el diàleg interreligiós

Certament la vida d'Erguner des de fa 40 anys s'ha mogut sempre per aquest desig de trobada intercultural i intergeneracional. Fill d'un dels grans mestres del ney, Ulvi Erguner, i nét d'un altre gran intèrpret, Kudsi va créixer en una comunitat sufí d'Istanbul en una època en què el sufisme estava prohibit i les sessions de música, oració i dansa s'havien de fer clandestinament. Des del 1925, amb la creació de la República Turca, el sufisme, com altres manifestacions del llegat otomà, estava prohibit i era titllat d'anacrònic, amb un intent modernitzador que fins a cert punt va aconseguir dinamitar les tradicions i la memòria històrica més populars. La dimensió més espiritual de l'islam, com en altres països, va ser perseguida i els llocs de culte transformats en museus i mesquites oficials o, simplement, derrocats.

Tot i això, les comunitats sufís van resistir en clandestinitat, i tres dècades després de la prohibició,

Trajectòria
Ha editat més de 200 discos, que van des del jazz a la recuperació de la música culta otomana

quan Kudsi Erguner va néixer, tenien una xarxa ben organitzada, tot i que sempre a l'aguait per no ser descoberta. En la seva autobiografia, traduïda al castellà com *La fuente de la separación*, Erguner explica les peripècies d'aquestes comunitats sufís, formades per centenars de persones, nens i vells, homes i dones, per reunir-se. El mateix passava amb instruments tradicionals otomans: els intèrprets havien de trobar-se en cases particulars per poder aprendre i tocar. De petit, Erguner veia com un dia a la setmana la casa familiar s'omplia d'aquests músics, fet que cridava l'atenció de molts oients i veïns, que s'encabien a la casa o a les voreres per poder escoltar.

Una trajectòria prolífica

Dues dècades després, quan les danses dels dervixos giròvags fins llavors prohibides començaven a tenir un ressò en la incipient arribada de turistes occidentals, el destí de

Kudsi Erguner també canviaria per sempre. L'any 1968 la Unesco convidà un grup d'aquests dervixos a actuar a París, i el jove músic de ney els acompanya. Des de llavors sempre mantindrà un peu al seu país natal i l'altre a Occident, on comença a col·laborar amb artistes com Peter Gabriel, Maurice Béjart, Peter Brook i Didier Lockwood, fet que va facilitar que la seva música arribés al públic europeu i nord-americà.

La seva recerca l'ha portat a editar més de 200 discos, que van des de la fusió amb el jazz o el rock a la recuperació de la música culta otomana. Els últims anys Erguner també reivindica el llegat multicultural de la música turca, amb arrels gregues, jueves, perses o armènies, i treballa amb músics de totes aquestes tradicions per oferir al públic l'immens llegat que suposa la música en una regió convulsa i ferida com aquella.

Com escriu ell mateix: "He volgut, sense intenció de polèmica, posar en relleu les causes subtils de l'abandonament i de la desaparició dels valors espirituals que representa el sufisme dins de l'islam, en un moment en el qual podrien ser útils com mai van ser-ho abans. Intento ser un home de fe que aprofundeix en el sentit religiós i ser un tradicionalista sense ser un conservador". En recollir el guardó d'Artista Unesco per la Pau va declarar: "Sóc un artista, però també un home d'acció, i espero compartir les meves accions en el marc de la Unesco al costat d'altres Artistes per la Pau".